

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhó hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Aidélre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — „
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, december 19.

A századvégi ünnepek.

— Schlauch bibornok körlevele. —

Nevezetes ünnepnapok előtt állunk. Az emberiség történetében oly jelentőségteljes századunk végére hajlik. Méltó, hogy a század alkonyán megemlékezzünk arról, ki az egyes emberek, népek s az egész nagy emberiség életét fenntartja, kormányozza, a gondviselő jó Istenről. Illő, hogy e nevezetes forduló alkalmából egy tekintetet vetve a multra, levonjuk annak gazdag tanúságait, — hálát adjunk a vett jókért s kérjük a Mindenható kegyelmét, segítségét a jövőre.

Ezt óhajtja a kereszténység közös atyja, XIII. Leo pápa, ki az 1900-ik évet jubileumi esztendőnek hirdette ki, karácsony vigiliáján ő maga fogja megnyitni a szent évet, Sylvester éjjelére pedig misét rendelt.

A századvégi küszöbön álló ünnepek alkalmából dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök ő Eminentiaja a következő körlevelet intézte egyházmegyéje papságához:

Krisztus Jézus földi helytartójával a keresztény világ a következő új esztendővel utolsó évét megkezdő századunk alkonyának s a jövő, a XX-ik század hajnalának időhatár mesgyéjére érkezése alkalmából szent és nagyszerű ünnepekre készül. Haldokló századunk világraszóló legritkább, legünnepélyesebb s legüdvösebb bucsuztatóját Szentséges Atyánk XIII. Leo akkor alkotta meg, midőn az 1159/1899 sz. körlevélben egész terjedelmében közölt bullájával, apostoli levelével a XIX. század utolsó évét, az MCM esztendőt, atyaink ősi szokását követvén, *szent évnek* nyilván-

nitotta; *egyetemes nagy jubileumot* hirdetvén az Örök városban, mely az 1899 évi karácsony első vecsernyéjekor kezdődik s az 1900 évi karácsony első vecsernyéjekor végződik.

Ezen nagy jubileumi év tartama alatt mindazon igazán töredelmes, mindkét nemű keresztény híveknek, kik meggyóntak s megáldoztak és Romában a sz. Péter és Pál, a lateráni sz. János és az ugynevezett Mária Maggiore (Szűz Mária nagyobb egyháza) bazilikákat — megszakítás nélküli husz napon keresztül, ha római lakosok; ugyancsak megszakítás nélküli 10 napon keresztül, ha máshonnan jöttek, — napjában legalább egyszer ájtatosan meglátogatják és az Egyház fölmagasztaltatásáért, az eretnokségek megszűnéseért, a katolikus fejedelmek egyetértéseért és a keresztény nép üdvéért buzgón imádkoznak, a legteljesebb bucsut engedélyezte XIII. Leo pápa, amit azokra is kiterjesztett, kiket, bár nagyon óhajtának, betegség, vagy más törvényes ok Romában, vagy az utban magában megakadályozott abban, hogy minden előirt feltételt, t. i. a nevezett bazilikák meglátogatásait is, teljesíthessék.

Mindenkit, aki csak teheti, római zárandoklásra hív s lelkesít a sz. atya, a római tartózkodás alatti jámbor viselkedésünkhöz a keresztény hit világát ajánlván szövétnekül, amint már az örök város jellege önmaga kívánja, melyet Krisztus Jézus nem huzamos és titkos előkészítés nélkül állapított meg földi helyettese lakóhelyéül, hol székének időtlen időig állani kell, hol az apostol-fejedelmek sírjainak és a hős vértanúk és annyi más sz. emléknek néma szavát, ki megérti, Isten kegyelmé-

vel jobb lesz távozásakor, mint ahogy érkezett.

Hogy erre a római üdvösséges sz. zárandoklásra a sz. év folyamán még jobban ösztönözze a világot a Szent Atya: ez az oka, hogy a szent év tartamára bizonyos bucsukat és apostoli felhatalmazásokat, mint a jelen körlevélben 2694. sz. a. egész terjedelmében közölt bullában olvasható, fölfüggesztett; azonban bölcs mérséklettel, mert változatlanul egész érvényükben fön-tartotta:

1. A halálos ágyon nyerhető bucsukat.

2. Az angyali üdvözlésre hívó harangszóra végzett imádságokhoz kötött bucsukat.

3. A 40 órai szentségimádás helyéül szolgáló templomokat ájtatosan meglátogatók számára engedélyezett 10 évi és ugyanannyi negyvened bucsukat.

4. A legméltóságosabb Oltáriszentség iránt a betegekhez vitel alatt ájtatos kísérés, ehhez viaszgyertya, vagy fáklya szolgáltatása által kimutatott tisztelethez kötött bucsukat.

5. A Sz. Ferencz-rendiek Assisi melletti temploma portiunkula-napi ájtatos látogatásához kötött bucsut.

6. A bibornok-pápai követek, apostoli nuntiusok és püspökök által főpapi ténykedés, vagy áldásosztás, avagy más rendes alakban adatni szokott bucsukat.

7. A kiváltságolt oltárokhöz a megholtak javára kötött bucsukat.

Az apostoli fölhatalmazásokra vonatkozó intézkedéseket illetőleg elégnek tartom, a pápai bullára utalnom.

Mig azonban egyfelől ily módon igyekszik hathatósan előmozdítani a szent atya a jubileumi szent év római zárandokla-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A sötétség mint fizetés javító.

Irtá: Hantke Emil.

Olyan csuf szelűs sötét éjszaka volt, hogy még a kutyát is karjett volna keresztelni.

Nem is botorkált senki sem azon az utcán csak — én. Vacsoráról igyekeztem erősen, avval a föltett szándékkal, hogy a mint az első helyet meglátom, hova ember befészkelheti magát, rögtön bevonlok.

A hó csak úgy csapkodott szemem közé, a szél meg förtelmelegítet a rendezett hozzá. Azért úgy eligondoltam magamban, hogy csak küzködj, küzködj, majd betérek én még valahová és jó párolgó thea mellett, böghetsz aztán nekem, akár itéletnapig is. Rágyujtok majd egy jó szivarra és ...

— Hopp!!

— Pardon!!

Átkozott sötétség. Belelötődtem valakibe.

Épp a legjobbkor. Pulanatik csak állunk és egymás szuszogásán kívül semmit sem hallunk.

Az idegen végre is megszólal:

— Szabad egy kis tüzet kérnem?

Meghökkenem. Örült ez vagy szemtelen?

Mert a számban egy falat füstölni való sem

volt. Ez a csavargó szerű fhlegma feldühösített.

— De hisz látja kérem, hogy nem füstölök. Ezért kár volt feltartóztatni.

— A sötétben ugyan nem láttam semmit. De most már igazán sajnálom, hogy egy ilyen embert megállítottam.

— Kérem szavait világosan megmagyarázni!

— Hát ha olyan hülye, hogy nem érti, akkor nincs mit tovább beszélni.

— Bá ki is legyen uraságod, kénytelen vagyok azt mondani, hogy ön egy nagy paraszt!

— Én meg azt, hogy ön egy szemtelen ficzkó.

— Hallja! ...

— No? ...

— Uram!

— Nos?

Egy pár pillanatik farkasszemet néztünk egymással (ha lehet így nevezni.) Nem láttunk egyebet csak szemünk villámlását.

— Értek kérem mindent! — szólt az idegen és belenyulva belső zsebébe egy névjegyet vett ki.

Én is kibombokóztam és fogvaczogva átnyujtottam névjegyemet.

A névjegy tapogatózás és csere után elváltunk egymástól minden szó nélkül.

Magam maradvány eszenbe jut, hogy ... nagyon sok jutott eszembe. Először is, nem elmehettünk volna miudjárt az első moczca-

násnál egymás mellett? Aztán kellett az nekem, hogy Isten tudja miféle alakkal kerültem én össze? De ha mindez megtörtént, elmulhatott volna az egész találkozás békésen.

Persze hogy el! Hisz én nem vagyok oka! Az a nyomorult, kötekedő, sehonnai tudom is én mi az csinálta az egészet. Az jött nekem, kezd hecczelni és a végén gorombáskodni.

Hát hallott valaki ilyet?!

— No de iszen megálj, majd megtanítalak én még becsületre tudom Istenem!

Ilyen gondolatok és tervek a megtorló, de tanulságos bosszúra kóvályogtak agyamban, úgy, hogy egész belemelegedtem már, mikor elértem vágyaim legfőbb célját, a legközelebbi kávéházat.

Belépek, hogy a jó párolgó thea és illatos szivar mellett elővéve annak a sviháknak névjegyét, kovácsoljak terveket a jogos megtorlásra.

Hát kit látnak szemeim a mint belépek? (Most azt hiszik biztosan, a rejtélyes idegent. Pedig dehogy! Hisz nem is ismerem.)

Egy ablakfülkében thea mellett, szivarozva, éppen az én princípálisom volt.

Hogy jut ő most ilyenkor ide? Fialt ember, új házasság... egy kicsit gyanús! (Ej de sok minden előkerül egy éjszaka!)

Persze hogy rögtön meglátott a mint beléptem és oda intett magához.

tait: másfelül igazi apostoli szeretettel gondoskodik azokról is, kiket — közöttük a 70 életévet meghaladottakkal, — életviszonyuk, helyzetük és állapotuk zár el attól, hogy a nagy jubilaumi évben előírt római zarándok-utat az apostolok sirjaihoz megtehessek. Ezeknek, az ezen körlevélben 2673. sz. a. között pápai bullában, — melyből részletes és tüzetes tudomást szerezhetnek és szerezzenek t. papjaim s általuk, kiknek még tüzetesebb tájékoztatásra van szükségük, — szintén engedélyezi a szent atya a jubilaumi teljes bucsut, ha a szent év alatt töredelmesen meggyónnak, ájtatosan megáldoznak, elvégezik a szent atya szándéka szerint a bucsuimákat és azon egyéb jóságos cselekedeteket, melyeket a négy római bazilika meglátogatása helyett számukra körülményeikre tekintettel, gyóntatói megállapítanak, kiket ezennel erre a magunk részéről is fölhatalmazunk. És ezen bucsut minden feltétel ismételt teljesítésével két ízben nyerhetik meg a szent év tartama alatt.

Az apácáknak s a bullában felsorolt sajátos életviszonyok között élőknek és a férfi szerzeteseknek még a gyóntatók választására is nagyobb szabadság biztosságot a rendesnél s gyóntatóik nagyobb felhatalmazásokkal láttatnak el; akiknek, amennyiben még ily felhatalmazásuk nem volna, ezen gyóntatásaikhoz a megtartandók megtartása mellett jogot adunk a püspökök fenntartott esetek alól való feloldozásra is. Amennyiben pedig egyes zárdákat illetőleg még részletesebb intézkedés mutatkoznék kívánatosnak: illetékes részről nyilvánuló óhajra külön is intézkedünk a kiváltságok minél szabadabb igénybe vehetése érdekében.

A vége felé siető XIX. század küszöbön álló utolsó éve ezeken felül reánk, magyarokra azért is rendkívüli, mert kilenczszázados jubilaumi éve a magyar nemzet apostola, Szent István királyunk által megalapított keresztény magyar királyságnak. Azért bennünket keresztény katolikus magyarokat kétszeres örömmel

tölt el Szentséges Atyánknak azon kegyessége, hogy az ezen körlevélben 2761. sz. a. egész terjedelmében között decetum értelmében, a jövő nevezetes polgári év kezdetén és végén, vagyis 1900. és 1901. január 1-én éjfél misét Szentség kitételrel méltóztatott legkegyesebben engedélyezni a főpásztor belátása szerint azon templomokban és kápolnáknak, hol a legméltóságosabb Oltári Szentség rendszeren tartatik s ezen alkalommal különös kegyelemből a hívek áldozhatnak is.

Azzal vannak megokolva ezek a rendkívüli éjfél misék, hogy a szent év kezdetén nagyon de nagyon illik fölkelve éjjel, a századok Alkotójához járulni. Annak oltárai előtt leborulva följánlani a legkedvesebb áldozatot, az isteni Barányt, résztvenni a szent vendégségben, hogy a legalkalmasabb időben segítséget, kegyelmet és irgalmat találjunk; midőn pedig egy év múlva éjfélkor véget ér a jelen század s kezdetét veszi az új, a jövő század: nagyon méltó, hogy áhitatos és ünnepélyes szertartással adjunk a jó Istennek hálát a lefolyt században nyert jótéteményekért és könyörögjünk a nehéz időviszonyok által is sarkalva, még bőségesebb kegyelmekért az éppen akkor kezdődő jövő századra, hogy boldogabb legyen az, mint elődje volt.

Ezen rendkívüli éjfél istentiszteletek a mi magyar jubilaumunkat is kiválóan emlékeztetessé teszik.

Azért a nagyméltóságú magyar püspöki kar az idej, egyetemes és magyar szempontból egyaránt rendkívül emlékeztető évváltozás alkalmából közös főpásztori szöveget intéz a magyar hívekhez, melyek, a hol a hívek anyanyelve nem magyar, ezen nyelvű szövegben is mellékelteknek.

Ezek előre bocsátása után rendeljük a következőket:

1. Advent negyedik vasárnapján, f. hó 24-én reggel a szószékről a hívek mindezekről értesítendők. Az értesítés czélszerűen történhetik ezen körlevélnek felolvasásával, kihagyathatván, a csak a t. lelkész uraknak szóló részletek.

2. Advent negyedik vasárnapján, mely napra az idén egyszersmind karácsony vigiliája is esik, délután 3 órakor meghuzandók az egyházmegye összes harangjai a szent év kezdetének jelzésére. Ugyanis körülbelül ez időben fog megnyitani az örök városban az összes harangok zugása közben a szent atya által az ugynevezett szent kapu Sz. Péter templomában, melynek megnyitása a nagy jubilaumi év, a szent év kezdetét jelenti, s mely csak ennek tartama alatt marad nyitva s mely ily nagy ünnepek között utoljára XII. Leo pápa alatt 1824. decz. 24-én nyitattott meg; a mely nagy jubilaumon dicsőségesen uralkodó XII. Leo pápánk is részt vett, ki a szent kaput azon tiszta arany kalapáccsal fogja Isten segítségével személyesen megnyitni, mely az egész keresztény világ főpásztorainak adományából ez alkalomra készült s mely Jacobini Domonkos bibornok ur ő főmagasságának mult hó 21-iki levele szőrint a szent kapu ünnepélyes megnyitása előtt fog az örök városban jelenlevő főpásztorok által ő Szentségének felajánlatni.

3. Folyó hó 31-én, Sz. Szilveszter napján: a) az évváró esteli ájtatosság a kifejtendő legnagyobb ünnepélyességgel tartandó. Ez alkalommal szent beszéd helyett a szószékről a közös püspöki körlevél olvasandó fel. A lytánia után mondandó hálaadó imádsághoz hozzá csatolandó Szentséges atyánknak azon felajánló imája, melylyel éppen a szent év közeledtével (1259/1899. sz. körlevél) az embereket, az egész világot az úr Jézus Szentséges szívének kívánja szentelni. b) Éjfélkor az egyházmegye összes harangjai szóljanak s

4. a fentebb hivatolt s ezen körlevélben 2761. sz. alatt között decetum értelmében éjfélkor, 12 óra után és nem előbb, mindenütt és pedig a székesegyházban és az önálló lelkészséggel bíró egyházakban kötelezőleg, Szentség kitételrel egyetlen ünnepélyes, vagy alapos okból csendes mise tartassék de festo in Circumcisione Domini et Octava Nati-

— Tudja egész biztosra vettem, hogy fogok magával találkozni.

— Hogy-hogy ügyvéd ur? Hát olyan éjszakai alak vagyok, akivel mindig lehet találkozni?

— No már mit beszél! Tudja, olyan, hogy is mondjam már, igen . . . ándungom volt, hogy magával itt találkozhatom.

— Hát jó ándungja van ügyvéd urnak. Különben mivel szolgálhatok?

— Beadta a sommás keresetet?

— ?? . . . (Először csak ilyen formán néztem rá, hogy hát ezért keres ő engem éjszaka, de végül is a sejtelmek egész légiója kezdett felkavarodni bennem.)

— Beadtam ügyvéd ur!

— Akkor jól van . . . Hanem képzelje csak hogy jártam (Ahá!) . . . De előre is ígérje meg, nem szól senkinek.

— Kérem alásan, számíthat rám.

— Az mellékes hogy hol, csak voltam egy helyen. Éjfél fele járhatott az idő, mikor elindultam hazafelé. A szél majd felkapott, a hó majd eltemetett; és hozzá olyan sötétség, hogy ha valaki kupán vágott volna, sohse tudnám megmondani ki volt.

(Mi az ördög sül ki ebből?)

— Jól be voltam burkolózva, de tudja Isten, hogy jött elő, kedvet kaptam egy kis szivarfüstre. Igen de gyufa sem volt nálam. Ismeri természetemet, hogy ha valami eszembe jut, akkor azt szeretem, ha mindjárt telje-

sül. Így voltam most is, szerettem volna valakivel találkozni . . . és képzelje . . .

— Az a valaki neki ment az ügyvéd urnak!

— Hát ezt honnan tudja?

— Olyan andung csak!

— Nem is rossz. Igen! Neki mentünk egymásnak valakivel, de a vaksötétségben az ördög látta a képes felét. Persze rögtön az volt első dolgom, hogy tüzet kértem tőle . . .

— Az meg neki támad ügyvéd urnak, hogy ezért kár volt megállítani.

— Halja maga egész gondolatolvasó. Tényleg úgy volt. De ez nem elég, hanem hozzá oly szemtelen . . .

— No nem éppen egészen . . .

— De mit tud maga ahhoz? Várja meg mig elmondom. Mondom oly szemtelen arroganciával kezd el velem feleselni, hogy végre is azt mondtam neki: nagy paraszt.

— Persze ő ezt nem hagyta szó nélkül.

— Világos! Visszafeselt és a vége mi lett? Mit gondol? Azt hiszi felképeztem? . . .

— Dehogy! Kicsérélték a névjegyüket.

— Nagyszerű! Nem látta ezt maga mesziről?

— Nem! Egész közletről, amennyiben én is éppen így jártam mint ügyvéd ur.

— Csak tán nem?! Még meglehet . . . persze, hisz más nem is lehetett, világos, másba nem ütődhettem bele mint magába. Mindjárt meg is néztem a névjegyét ott van a nagy kabátomban.

— Az enyém is!

— Maga is kapott? No akkor biztos, hogy maga volt, senki más.

— Biztosan az ügyvéd ur, más nem lehetett.

Elindultunk nagykabátjainkhoz, kivettük a névjegyüket és visszatértünk a fülkébe.

— Persze. Itt van ni! A maga neve Tarján Sándor.

— Itt meg az ügyvéd ur neve: Salgó Tibor.

— No hallja ez furcsa eset. Én éppen magát akartam felkérni, hogy intézze el ezt az ügyet.

— Kérem alásan még mindig elvállalhatom. Egész egyszerű a megoldás: A sötétben kicséréltük, a világosban meg visszacsereéljük a névjegyüket. Ez azt hiszem elég lovagiasan van elintézve.

— No Sándor maga aranyember. Az. És éppen ezért, mert egy ilyen ügyes irodavezetőt nem akarnék elveszteni, most elsejével 10 frttal javítom a fizetését.

— Nem akar ez ügyvéd ur, remélem, lekenyerezés lenni?

— Dehogy a viláért sem. Ugyis általános a panasz, hogy az ügyvéd jelölteknek csekély a fizetése, hát ezt akartam részemről javítani.

— Nagyon szépen megköszönöm ügyvéd ur . . . és biztosíthatom, hogy ezt a mai dolgot kettőnkön kívül senki sem fogja megtudni.

— Éppen erre akartam még megkérni, nehogy valami az . . . asszony fülébe jusson.

vitatis Domini; mely alkalommal különös kegyelemből a hivek áldozhatnak is a megtartandók megtartása mellett.

A hol csak egy pap van, nehogy a hivek ujév napján sz. mise nélkül maradjanak, XIII. Leo pápa ő szentségétől 1897. január 12-én öt évre nyert hatalmunk erejénél fogva binandi facultással látjuk el a megtartandók megtartása mellett az illető papot, valamint ott is, a hol bár több pap van, de a binandi facultas nélkül ujév napján valamelyes kötelező sz. mise elmaradna. A Szentség-betétel előtt a Szentséges Szívhez a felajánló ima ismét elmondandó.

Budapesten, az országgyűlés alatt 1899. decz. 15.

Obstrukció?

A kvóta-vita úgy látszik nem ér egyhamar véget. A vitához ugyanis az ellenzék soraiból szólásra jelentkeztek még a következők: *Mezőssy Béla, Oláh József, Fáy István, Sturmman György, Lukács Gyula, Visontai Soma, Szinay Gyula, Kiss Albert, Szluha István, Balogh László, Kubik Béla, Boda Vilmos.* Ezekon kívül részt vesznek a vitában *Barabás Béla* és *Holló Lajos*. Az a remény, hogy szerdán szavazás lesz, tehát valószínűleg csalónak fog bizonyulni.

A politikai helyzet.

Budapest, decz. 19.

A miniszterelnöknek tulajdonképen a vasuti kocsiból ki sem kellene szállnia, mert alig jön meg Bécsből, már ismét vissza kell mennie. Ugy értesülünk, hogy a miniszterelnök a héten megint Bécsbe utazik. Ez az új hirtelen utazás némileg ellentétben van a lapok azon hírével, mely szerint a miniszterelnök Bécsben mindent rendbe hozott. Bécsben mindössze annyi történt, hogy a király kijelentette, hogy az osztrák kormánytól — a mostanítottól, ha marad — különben az új kormánytól követelni fogja, hogy az átutalást a 14 §. alapján léptesse életbe. A miniszterelnök most, úgy látszik, abban a hiszemben van, hogy ezzel minden jól van és neki már az átutalás nem fog se gondot, se bajt okozni. A Clary-kabinet már nem vállalkozik az életbeléptetésre és bécsi körökben igen skeptikusok és azt hiszik, hogy nem fog elég hamar megfelelő és szolgálatkész utód akadni. Már pedig, ha hirtelen nem akad 14. §-os osztrák miniszterelnök, akkor nem lesz átutalás és akkor január elsőjén vámsorompó kell az osztrák határon, pedig a miniszterelnök erre az eshetőségre nem is készül, mert ez 350 vagy hány vámör, melyről beszélnek budgetszerűen, mindenképen kell és semmiféle kapcsolatban nincsen az esetleges fogyasztási sorompókkal. De még ha néhány nap alatt akad is Clarynak utódja, akkor is Széll Kálmának újra kell vele tárgyalnia, mert Ausztriában már gyakrabban megértük azt a csodát, hogy a politikusok márcól-hónapra meg gondolták a dolgot és még a császár szavát is dezavualták. Ördögös, veszedelmes talaj ez az átutalás: még vulkánikus kitörései is találhatnak. Bécsben már sejtik is azt és ezért hívták fel Széllt újból.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 19.

A függetlenségi párt vita rendezőinek telegrammjai nem mentek haszontalanul a vidékre, több friss erő jött fel, hogy segítsen a vitát elbuzni legalább karácsonyig. A függetlenségi párt e szándékának különben segítségére jött az a hír, hogy karácsonykor ha nem végződik a vita, a javaslatot leveszik a napirendről. Így hát többen, a kik nem akartak felszólalni, hogy ne huzzák a vitát, most mégis felszólálnak.

A rendreutasított bihari követ.

A vitát *Rigó Ferencz* kezdte. Összeverte a bokáját, megpengette a sarkantyuját s szólni kezdett. Rögön belevágott a kvóta dolga közepébe — in medias res, odafordult a kormány-párthoz: Milyen magyar ember az, a ki kvótát, adót akar emelni? Bizonyította, hogy ez jórészt lehetetlenség számba megy. Elmondta, hogy egy negyed telkes gazdának egy esztendei kiadása, közteherben és elmaradhatlan szükségletben vagy kilenczven forint.

— Ha valakinek önök közül tigris szive van, akkor csak hizzalja az osztrák *kutyát* — vetette oda a kormány-pártnak *Rigó Ferencz*.

Perczel Dezső elnök rácsöngött s figyelmeztette is, hogy legyen gondja a parlamenti illemre.

— Miket mondanak odaát! — szóltak a szélsőbalról.

Rigó Ferencz erre helyreigazította a kifejezést, de inkább gazdasági, mint illendőségi szempontból. Kijelentette, hogy osztrák *disznót* akarnak a kvótával hizzalni.

Perczel erre már rendreutasította.

Rigó ezek után aztán röviden fejezte be beszédét és Kossuth határozati javaslatát elfogadta.

Futnoky Mór állott fel utána és a függetlenségi párt elvi álláspontjáról bírálta a javaslatot; kárhóztatta a közös ügyeket, a melyek fönntartására megtagadta a kvótát.

Az európai koncert és a kvóta.

Pulszky Ágostot hívta fel a jegyző. Az ellenzék behúzódott a terem közepébe, hogy közelebb férközzék hozzá, ha ingerli az ellenzék. De nyugodtan kezdte. Először a kormány-elnöknek bókolt, hogy monumentális beszédével sikerült megvédeni a kvóta bizottság egyezségét. Maga a monarchia nagy hatalmu állása érdekében kélt a kvóta érdekében védelemre. Fejtegette, hogy az európai koncertből kiállanunk nem szabad, ha pedig benn akarunk maradni, akkor nem szabad bizonyos áldozatoktól sem visszariadnunk. Nemzeti érdekeinket is csak a monarchia nagy hatalmi állásában védhetjük meg. Ne keserítsen el bennünket, hogy versengésben, visszályban vagyunk Ausztriával. Egy család tagjai között ez nem ritka. Az ember individuális természete, törekvése ellentétet hoz létre, de a végső kifejezésben mégis mindnyájan áldozatot hozunk a közösségnek.

Ha tekintjük Észak-Amerika költségvetési vitáit, akárhányszor megoldhatatlan bonyodalmak merülnek fel egyes irányzatok között, de végül az állam közös érdeke előtt mindenki meghajol, mert mindenki maga is kellőleg érvényesül és a közösségből is nagy haszna van. Nem így vagyunk mi is a monarchiával? (Ellenmondás).

Tekintsük helyzetünket harminczkét esztendő előtt való állapotunkban s tekintsük most. Kétségtelen, hogy a kiegyezés keretében voltak sérelmeink. A restitució, az átutalás dolga sérelem volt. Ma ezek a sérelmek is meg vannak szüntetve.

A kiegyezés megnyitásának tiszteztendő határideje mindig katasztrófa-ként állott a gazdasági faktorok elé. Ezt az időpontot félve vártuk, mert megbénult az üzleti kedv, a vállalkozás, pangott az ipar és a kereskedelem. Valósággal kritikus esztendő volt az ilyen. A

Wekerle-kormány már kezdte, hogy a kiegyezéssel összefüggő, de nem szorosan hozzátartozó ügyeket külön intézte el. A jövőben a kiegyezés egész vonalon igyekeznünk majd arra, hogy csoportonként, természetük szerint külön-külön intézzük el a kiegyezés kérdését. Ausztriában dul a fajok harcza. — Most áttért *Pulszky* magára a kvótakérdésre és első sorban megvédelmezte a kvótabizottságot, melyet a függetlenségi párt azzal vádolt, hogy a közös költségvetés ismerete nélkül helytelenül, sőt törvényellenesen járt el. És itt következett a várva-várt passzus:

Bánffy védelme.

Pulszky kifejtette, hogy a volt kormány semminemű hivatalos nyilatkozatban, semmi féle érintkezésben 33.4% kvótánál magasabb kilátásba nem helyezett, kétségtelenül konstataált tény, hogy a volt kormány a maga részéről, sem az osztrák kormány, sem a magyar törvényhozás, sem a kvótabizottság irányában semminemű kötelezettséget nem vállalt magára, hiszen emlékezetes is, hogy a volt kormány, s ezért az ellenzék minduntalan kikelt, elhárított magától minden kötelező ígéretet azzal, hogy az a kvótabizottság dolga. Konstataálva van az is, hogy még magánérintkezésben is, a mely egyébként semmi obligációval nem járhat, minden irányban megtörtént az a kijelentés, hogy semmi szín alatt nem akad Magyarországon olyan államférfi, aki a 35%-os kvótát elfogadja.

A mult politikája és a mult tradíciói — egyáltalán senkit sem kötöttek, mindenki szabadon adhatta és adhatja szavazatát a kvótakérdésben. A mi pedig azt a vádat illeti, hogy a volt nemzeti párt állásfoglalása következtetés, arra csak az a válasza, hogy a mint az ellenzék a legkülönbözőbb és a leghetlelenebb szempontból tömörül egyes alkotások keresztültivitele ellen, akképpen egészen természetesen, hogy a mostani szabadelvű párt egy nagy cél és az ország érdekeinek szolgálatában teljesen szolidáris és összeforrott.

Elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot. (Hosszantartó éljenzés jobbfelől.)

A néppárt viadorja.

Rakovszky István: A szabadelvű párt legutóbbi nagy értekezletén *Pulszky* felajánlotta a nemzeti pártnak, hogy a kvóta dolgában szabad kezét adnak. Akkor Szentiványi visszautasította azzal, hogy megszavazzák a kvótát, mivel 1/2%-al kevesebb az, mint lett volna az előző kormány alatt. Miért nem szólalt fel akkor *Pulszky*? Vagy talán emlékoszlopot akartak emelni az ország előtt a letűnt kormányra? Nem helyezne a *Pulszky* szavaira oly nagy súlyt, ha nem látná épen most is a tuloldalón azt a nagy helyeslést, melyet a volt kormányt védő szavai keltettek.

Ezután azt fejt ki, hogy nagy sajnálattal bár, de kénytelen a javaslat ellen beszélni s szavazni. Oka pedig az, hogy nem mindig voltak tekintettel azokra a körülményekre, melyeket Deák műve a kölcsönösség és viszonyosság szempontjainál fogva megkövetelt volna. Helyesli a függetlenségi párt kifogását a *számítási alapra* nézve. Rossz alap az adózás. Rossz az is, hogy a számítás nem tíz évi átlagot vesz. Azt is helyesen jegyezte meg *Barta Ödön*, hogy az osztrák bizottság leczkértető modorban tárgyalt.

Széll Kálmán: Megkapták a választ!

Rakovszky: Enyhe válasz volt!

Endrey Gyula: 3%-al felemelték a kvótát.

Rakovszky ezután arról beszél, hogy mindenre van pénz, csak a szegény nép érdekében nem tesznek semmit.

Azért ment tönkre Magyarország gazdasági tekintetben, mert a kormányok nem arra törekednek, hogy az ország jogait, 67-ben lefektetett törvényeit megvédjék, hanem hogy megcsönkítsák. (Helyeslés a baloldalón és a néppárton).

Ez volt a tavalyi drámának az indító oka. A kormány azt hitte, hogy minden törvénytelenséget elkövethet büntetlenül, felállította a Tisza-lexet, de az ellenzék kitartásának sikerült megtörni ezt a kormányt. Ezért a sok törvénytelenségért vádolja az egész szabadelvűpártot.

Felhossa a Bánffy-féle választásokat, hibáztatja azokat a kiváló férfiakat, akiknek politikai integritása általánosan ismeretes, hogy nem emeltek fel tiltó szavukat és nem akadályozták meg a törvények, az alkotmány csorbitását.

Nekünk semmi közünk azon alapokhoz, a melyeken a kvótabizottság áll, hanem ahhoz van közünk, hogy az államot ki nezsarolják.

A függetlenségi párttal szemben azt mondja, hogy ez a kormány sokat tett, a függetlenségi párt rosszul teszi, amidőn angol példa szerint mindent kárhoztatnak, amit a kormány akar.

Fáy István: De semmi jót nem csinál!

Rakovszky István: Látja a becsületes szándékot a kormánytól s ezért bizalommal néz a kormány működésére.

Zavar a szabadelvűpártban.

— Távirati tudósítás. —

A szünet után szenzációs jelenet következett, melyből nyomban kitűnt, hogy a nagy szabadelvűpárt *egysége* mily nagyon kardélen lebeg s hogy bármely pillanatban felbillen az egyensúly.

Szentiványi Árpád a régi nemzeti párt alelnöke beszélt s kijelentette, hogy a kvóta javaslatot elfogadja, mert bizalommal van a Széll kormány iránt és mert positive tudja, hogy *Bánffy báró a mostaninál nagyobb kvótát ígért.*

Zajos ellentmondások a szélső jobbon.

— Ezt nem lehet tagadni! — kiáltottak a szélső balon.

A régi szabadelvűpártban óriási izgalom támadt a régi miniszterelnök iránt való megtámadására, a szélső balon pedig egyre folytatták a kiáltozást:

Kinek van igaza?

A következő szónok Mezőssy Béla, de a zajban perczekig nem lehet hallani a beszédjét, pedig Szentiványi kijelentésére kér felvilágosítást s felszólítja *Lukács* minisztert, hogy mint koronatanu nyilatkozzék.

Pulszky Ágoston erre Széll miniszterelnökhöz ment és élénk gesztusokkal beszéltek. Beszéltek még a miniszterelnökkel *Lukács* miniszter is, mialatt a régi disszidensek is összebujtak beszélgetni, a szélsőbaliak pedig az elnöki emelvény körül zsi bongtak.

Mezőssy után óriási halljuk közt áll föl *Lukács* miniszter. Kezében papírlapot tartott s arról olvasta le a pár szót. Kijelenti, hogy a mult kormány hivatalosan nem tárgyalt az osztrák kormánnyal, a kvótában ígéretet nem tett s kötelezettséget nem vállalt. Magánbeszélgetésben bárki, bármilyen nyilatkozatot tett is, az nem volt a kormány álláspontja, a kormány nem tette magáévá s hivatalosan nem fogadta el.

Legyen választás!

Az ülés a pénzügyminiszter nyilatkozata után rendkívüli izgalommal ért véget, mely a folyosón csak folytatódott, sőt erősödött.

A régi szabadelvűpárt emberei a folyosón megrohanták Szentiványi Árpádot s köztük heves szóváltás keletkezett.

— Nem szép, hogy ti most is támadjátok Bánffyt, a ki nekünk végre is vezérünk volt! — mondták a szabadelvűek.

— Már pedig le kell tennetek arról, hogy Bánffyt támogassátok most is, mert azt *nem tűrjük!* — válaszolta Szentiványi Árpád s néhány pillanat múlva pedig odakiáltotta:

— *Legjobb volna új választásokat ki-tűzni.*

Szabadelvűpárti körökben erősen hiszik, hogy az ó szabadelvűpárt nem hagyja abba a nemzetipárt ilyen felülkerekedését és most már nyílt összecsapás következik.

Angol készülődések.

A *dél-afrikai* háboru eseményei közt két, hír vonja magára a figyelmet. Az egyik pozitív a másik nagymértékben valószínűtlen. A pozitív hír az, hogy Chamberlain ellen, a ki az egész háborut akarta, Dublinban óriási tüntetés volt. Az államtitkár tegnap jelen volt a Trinity College szenátusának ülésén, mely őt a jogtudományok tiszteletbeli doktorává nevezte ki. A Transzvál érdekeiben alakult ir bizottság nyilvános gyűlést hívott össze, hogy tiltakozzék ez ellen és rokonszenvét fejezze ki a bírók iránt. A kormány megtiltotta a gyűlés megtartását.

A tilalom ellenére nagyobb néptömeg gyűlt össze a gyűlés helyén s a bizottságnak néhány tagja beszédet akart mondani. A rendőrség szétkergette a tömeget, mire a gyűlés rendezői bejárták a város utcáit s transzváli zászlókat lobogtattak. Közvetlenül azután népgyűlés volt Dewitt és Redmond részvételével. A gyűlésen több heves beszéd hangzott el. Egy embert letartóztattak. A Trinity College szenátusának ülése után vagy százötven diák az utcára vonult, hazafias dalokat énekelt és az Unió zászlaját hordták körül, melyet azonban a rendőrség elvett, hogy elejét vegye az ir nacionalistákkal való összeütközésnek. Később a diákok megtámadták a mansionhouse-t, melyen a zöld zászló volt kitűzve; ezt a diákok levették és szétépték. A másik már valószínűtlen hír az, hogy *Krüger*, Transzvál köztársaságának elnöke *békét kér*. Brüsszeli forrásból származik a hír, de nyilvánvaló, hogy angol sugalmazás az eredete. Az »Independence Belge«-nek azt a hirt jelentik Londonból, hogy Krüger elnök a Fokgyarmat afrikai kormányának támogatásával lépéseket tett az ellenségeskedés megszüntetése és a szerződés megkötése iránt. A távirat továbbá azt jelenti, hogy a Queenstown és az Oranje-folyó között fekvő egész vidéken *kitört a lázadás*. Az utolsó sor megczáfolja az egészet. Mert ilyen előnyös helyzetben, a milyenben a bírók vannak, bizonyára nem ők lesznek azok, a kik először fognak békeajánlatot tenni.

Anglia, pedig — mint alábbi **sürgönyeink** mutatják készül a további háborúra:

Dublin, decz. 19. Chamberlain gyarmatügyi miniszter, miután a jogtudományok doktorává avatták, a diákok éltetésére rövid beszéddel válaszolt, amelyben azt mondta, hogy Angliát a krimi háboruban és az indiai fölkelés idején még inkább üldözte a balvégezte mint most. Nem kételkedik benne, hogy a nemzet úgy, mint akkor, most is hamar fog ismét talpra állani.

Melbourne, decz. 19. Az új ausztráliai kontingens, amely 1000 főnyi lovasságból és öt üteg tüzérségből áll, január 10-ike előtt megy Dél-Afrikába.

London, decz. 19. Az esti lapok jelentik, hogy az ország minden részéből 1000 önkéntes ajánlotta fel szolgálatait a kormánynak.

Ottawa, decz. 19. Az angol kormány elfogadta azt az ajánlatot, hogy Kanadában még egy segédcapatot szerveznek. A kanadai miniszterium utasította a hadügyi hivatalt, hogy ezt a csapatot azonnal alakítsa meg.

London, decz. 19. Goschen, az admirális első lordja tegnap jutalmakat osztott ki az önkéntesek között és beszédet intézett hozzájuk, a melyben arra az elhangzott óhajra, hogy a tengerészlegénység is vehessen részt a dél-afrikai háboruban, ezt mondta: Nemcsak Dél-Afrikára kell irányítani tekintetünket, hanem az egész világhelyzetre is, minden eshetőségre, a mely körülöttünk bekövetkezhetik. A nélkül,

hogy zajt akarnék ütni, hangsúlyozni akarom, hogy nagy áldozatokat kell hoznunk annak a parancsoló köteletségüknek, hogy minden hajón megtartsuk a teljes létszámot.

London, decz. 19. A Daily News jelenti: Lockhart tábornok, India főparancsnoka a hadügyminiszterium kérdésére azt válaszolta, hogy négy ezred aklimatizált katonaság és egy tüzérandár készen áll arra, hogy azonnal Fokföldre induljon.

Fokváros, decz. 19. Warren, az 5. hadosztály parancsnoka, négy tisztből álló törzskarával De Aarba utazott. (M. T. I.)

A megyei szabadelvű párt szervezkedése.

— Tisza István gróf elnök. —

Nagyvárad, decz. 19.

Választás szele érzik, tehát a megyei szabadelvű párt szervezkedik saját, illetve a *Tisza* párt érdekében.

Nem kétféle ugyanis senki, hogy egy újabb választás után ugyancsak meg fog változni a t. Ház arculatja. Sokan, akik most ott ülnek, nem foglalhatnak ott helyet majd és sokan, akik erről még nem is álmodnak, be fognak oda kerülni, ha majd eljön a nagymosás ideje. Ha hihetünk a jog, törvény, igazság erejében, úgy ez bizton el fog következni. A Tisza frakció, melynek létezését csak az tagadja, aki az utolsó öt évet átaladta, nagyon félhet e választástól s érdekében áll a szervezkedés, hogy a nagy idők készületlenül ne találják. Elsőben is meg kell erősíteni magát a várat, Biharvármegyét.

A biharmegyei szabadelvű párt alig erősíthette meg magát jobban, mint hogy elnökévé választja gróf *Tisza* Istvánt, akinek tehetségében, főképp merkantil liberáliszmusában föltétlenül bizik és roményli — a legjobbat.

Az ülés lefolyásáról tudósításunk a következő:

A biharmegyei szabadelvű párt ma népes közgyűlést tartott *Szabó* József elnöklete alatt, melyen jelen voltak:

Szabó József, Örlei Kálmán, Telegdi József, Mórincz Pál, Miskolcz Ferencz, Schwarcz Jakab, Bölöny György, Nyisztor Alajos, Balásházy Iván, Jakabfi Lipót, Hegyesi Márton, Horváth József (M.-Telegdi), Buder Ferencz, Markovics Károly, Tamásfalvy Thury Ignác, Markovits Antal, Keszthelyi Zoltán, dr. Czifra Kálmán, Balogh Elemér, Juricskay Vid, Mátray György, Beliczay Elek, Wallner Ödön, Petrovics Ferencz, Szunyogh Lóránd, Beöthy Dávid, Reinle Gyula, dr. Gyöngyössy István, Ötvös Gyula, dr. Fassy Lajos, Fráter Kálmán, Fűredy László, Hraniczky Károly, Hant Gyula, Jerzsák István, Beöthy Lajos, ifj. Markovits Károly, Léderer Márton, dr. Márkus László.

Szabó József örömmel üdvözlö a megjelenteket. Részletezi a holnapi közgyűlés fontosabb pontjait a közigazgatási bizottság kilépő tagjainak újra választása, miniszteri köszönetek, aljegyző választás, házi pénztár kezelés stb., melyekre nézve megállapodásra jutnak.

A tisztikar választás.

Határozatilag kimondják, hogy a régi gyakorlatot fogadják a tisztikar megválasztásánál, hogy t. i. megbízásuk a megyei általános restaurációkor lejár.

Szabó József előterjeszti, hogy a kapocs *Szunyogh* Péter alispán lemondásával meglazult(!) mert a vármegye első tiszviselője már nem lehet a párt elnöke. Egy oly férfiut ajánl most elnökül, a ki ezt a helyet képes betölteni s ez a férfi gróf *Tisza* István. (Éljenezés.)

Elnökké éljenezéssel gróf *Tisza* Istvánt, alelnökké *Hegyesi* Mártont, jegyzővé dr. *Márkus* Lászlót és *Poynár* Miklóst választják meg.

Hegyesi Márton rövid szavakban mond köszönetet a közgyűlésnek megválasztásáért. Az

elnöki széket egy oly kiváló férfival töltötték be, kinek jövőjében sokat remélhetünk. Köszönetet indítványoz Szabó Józsefnek a ki a város ügyeit eddig vezette.

Több tárgy nem lévén a gyűlés ezzel véget ért.

Nátafalussy Kornél lemondása.

Nagyvárad, decz. 19.

Megemlékeztünk minapi számunkban arról, hogy *Nátafalussy Kornél* prem. r. kanonok, nagyvárad tankerületi kir. főigazgató lemondott a koadjutori méltóságról, melyre őt a rend oly nagy bizalommal első helyen jelölte s lemondó levelében hivatkozott megrendült egészségi állapotára, mely lehetetlenné teszi neki, hogy egy oly fontos és rendkívül sok teendővel járó méltóságot magára vállaljon.

E lemondó levélre *Argalác Márk* perjel értekezletre hívta össze a rendi káptalan tagjait, mely f. hó 17-én, az az vasárnap gyűlt össze *Jászón Argalác Márk* perjel elnöke alatt. Az értekezleten a nagyvárad rendházából *Kotunovics Sándor* prem. r. kanonok, főgyimn. igazgató vett részt.

Az értekezlet *nagy sajnálattal fogadta el Nátafalussy Kornél lemondását*, a minek csak is azért engedett, mert tekintettel volt egészségi állapotára és a levelében ez alapon kifejtett határozott óhajására.

A lemondás elfogadása folytán *új választás* lesz, amennyiben a szabályzatok értelmében 3 kandidátus terjesztendő a Felsőség elé döntésre s a lemondó levél beadásakor a múlt választás jegyzőkönyve még felterjesztve nem volt. Az új választás határideje még eddig meghatározva nincs, de hihető, hogy az minél hamarabb, talán a karácsonyi szünet végén meg lesz, a mennyiben a rend ügyei nem nélkülözhetik oly soká a vezetőt.

Az értekezlet határozatát tudatta *Ivánkovits János* rozsnyói püspökkel, mint a múlt választás királyi biztosával, továbbá *Nátafalussy Kornél* kir. főigazgatóval és az összes rendházakkal.

Mint értesülünk, *Nátafalussy Kornél* kir. főigazgató jelenleg is ágyban fekvő beteg s ismerősei, tisztelői naponta látogatják.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Decz. 20. Biharvármegye közgyűlése.
Decz. 20. Megyei gyűlés.
Decz. 20. A gazdasági egyesület gyűlése.
Decz. 23. A koldusápolóegylet választmányi ülése.
Jan. 3. A nőegylet tea-estélye.

* **Személyi hír.** *Kotunovics Sándor* prem. r. kanonok, főgyimn. igazgató pár hétre rokonai látogatására utazott s ezen idő alatt hivatalában *Cseplő Péter* prem. r. kanonok, főgyimn. tanár helyettesíti.

* **Közegészségügyi ülés.** Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága tegnap délután ülést tartott. Dr. *Grósz Albert* elnökölt, jelen voltak: dr. *Baróthy Ákos*, dr. *Grósz Menyhért*, dr. *Kazay Kálmán*, dr. *Mayer László*, ifj. *Rimler Károly*, *Hering Sándor*, dr. *Kornstein Lajos*, dr. *Vári-Szabó Béla*, *Nyiry György*, dr. *Nemes*

Aron, dr. *Kutiák Ágoston*, dr. *Papp Oszkár*, dr. *Berkovits Miklós*, *Stark Gyula*, *Alexander Lajos*, *Szűts Dezső* jegyző. Első sorban egyik nagyvárad orvos ügyét tárgyalták. A kihágási bíróság közegészségügyi kihágás czimén az illető orvost 10 frt büntetésre ítélte, mert két vörheny megbetegülést későn jelentett be. Felebezés folytán a városi tanács véleményezés végett kiadta az ügyet a közegészségügyi szakbizottságnak. Dr. *Baróthy Ákos* terjesztette elő az ügyet s a törvényre hivatkozva, indítványozta, hogy ne mondjon véleményt a bizottság, hanem kérje a tanácsot, hogy az illetékes városi főorvos véleményét kívánja be. Ezen indítványt dr. *Berkovits Miklós* azzal toldotta meg, hogy indokolásul hozzák fel, miszerint azért nem bocsátkoznak a kérdés tárgyalásába, mert tisztán orvosi szakkérdésről lévén szó, a közegészségügyi bizottság pedig, a melynek nem orvos tagjai is vannak ezen ügy felett nem mond véleményt. A szakbizottság a főorvos javaslatát, dr. *Berkovits Menyhért* pótlásával fogadta el. — Ezután dr. *Baróthy Ákos* városi főorvos tett jelentést a vörheny állásáról. Szórványosan az egész évben fordultak elő, azonban októbertől rohamosan emelkedett a vörheny betegek száma. Szeptemberben Nagyváradon 8 vörheny betegülés fordult elő s már október hónapban 17 vörheny-beteg volt és pedig Olasziban 4, Ujvárosban 6, V.-Velenczén 7; meghalt 1. November hónapban 34 vörheny eset volt és pedig Olasziban 9, Ujvárosban 6 és V.-Váralja-Velenczén 19, meghalt 4. December 1-től 19-ig 18 vörheny beteg volt s meghalt 1. Mivel a betegség enyhe lefolyású, semmi erélyes intézkedést nem tart szükségesnek. — Végül dr. *Papp Oszkár* ezredorvos szólalt fel. Kifogásolta, hogy az új honvéd huszár laktanya átellenében van az elhullott állatok temetője s ezenkívül még szemét lerakó helynek használják a teret. Ifj. *Rimler Károly* főkapitány azonnal felelt a felszólalásra. Az állati hulla temető áthelyezésére ígéretet nem tett a város, de önmaga kezdeményezéséből más területet jelölt ki, a melyet éppen a közegészségügyi szakbizottság nem talál alkalmasnak. Az áthelyezés kérdése most van tanulmányozás alatt. Különben is már nem ásnak el állati hullákat, hanem hulla égető kemenczét állított fel a város. Szemetet nem hordanak az említett területre, hanem az utcákról összekerülő sarat és port hordják oda a gödrök betöltésére. A választ tudomásul vették.

* **Királyi adomány.** Ő Felsőség a torockószent-györgyi Szt. Ferencz-rendi kolostor főnökségének a templom s a kolostorépület helyreállítására száz forintot adományozott.

* **Biharvármegye nagy napja.** Biharvármegye székházának nagyterme megélenkül ma; a megye törvényhatósága tartja téli közgyűlését. Egy nap alatt nem fejezik be a tárgyalásokat, olyan halmaza kerül elintézésre a három hónap alatt összegyűlt ügyeknek. Választás is lesz, amennyiben ez alkalommal töltik be a néhai *Fráter András* halálával megüresedett aljegyzői állást. A választás azonban minden zaj nélkül fog lefolyni, mert az egyedüli jelöltet: *Beóthy Lajos* tb. aljegyzőt egyhangulag választják meg. Érdekesebb tárgya még a közgyűlésnek *Szolnok-Dobokamegye* átirata, a melyben a képviselőválasztások eddigi rendszere ellen a társtörvényhatóságokat felhívja. Az illető vármegye kimondotta, hogy jövőben nem pártol a központból a nyakukra küldött képviselő-jelölt nagyságokat, hanem az illető kerület viszonyait szíven hordó odavaló jelöltek, a kiknek érdeke összesség a választóinak érdekeivel. Persze Bi-

harban ilyen határozatot nem mondanak ki, mert akkor hova lenne a Tiszák önhatalmu rendelkezése. — Sorra kerül Konyár község képviselőtestületének azon határozata, hogy a község 1000 holdas birtokot vásárol.

Árvaszéki elnök előterjesztése két tülöki állás engedélyezése iránt. Fényes Ákos kérvénye a Végh-féle alapítványi hely iránt. Szabó János nagyvárad lakos hason ügybeni kérvénye. Özv. *Morvay Tihamérné* kérvénye a Száraz-féle alapítványi hely iránt. *Beliczay Sándor* hason ügybeni kérvénye. *Stachó Lajos* hason ügybeni kérvénye. *Sándor János* hason ügybeni kérvénye. *Dr. Wallner Ödön* hason ügybeni kérvénye. *Bordán Oktáv* hason ügybeni kérvénye. *Dr. Popovics György* megyei főorvos kérvénye fizetés felemelés iránt. *Tenke jár. fszb.* jelentése *Tenke község csendőrlaktanya* építése ügyében. *Nagyszalontai jár. fszb.* jelentése *Nagyszalontán* létesítendő árvaház ügyében. *B.-ujfalui j. fszb.* előterjesztése *B.-Ujfalú községi* könyvvezető, pénztári ellenőri állás szervezése iránt. Ugyanaz *Pocsaj* ártézi kut furatási ügye. *Alispáni* előterjesztés a levéltárnoki állásra von. szab. rend. módosítása iránt. *Küldöttségi* jelentés az iskolai rend védelméről szóló sz. rend. tervezése tárgyában. *Egészségügyi bizottság* jelentése a jánosdai tifuszi járványról. *Egészségügyi bizottság* jelentése az érmihályfalvai II-ik gyógytár ügyében. A vármegyei tisztviselők és kezelő személyzet kérvénye lakbér felemelés, esetleg pótlék iránt. *Nagyszalontai j. fszbirója Tamásda* község ártézi kut létesítési ügyét beterjeszti. *Erdészeti bizottság* az erdőőrök fizetésének a házi pénztárból leendő felvétele tárgyában.

* **Köszönetnyilvánítás** *Wolafka Nándor* püspöknek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Wolafka Nándor* v. püspök nagyvárad kanonok s kisprépostnak, ki a *Furta* községhez tartozó *Peres* pusztán a saját költségén egy r. kath. elemi iskolát létesített s annak évi 5000 frt javadalmazás mellett tanítói állást szervezett, a népoktatás érdekében tanusított ezen áldozatáért köszönetét nyilvánította.

* **Karácsonyi pásztorjáték** *Uj-Kigyóson.* Az *uj-kigyósi róm. kath. ifjúsági egyesület*, — melynek fővédnöke a főmagasságu bibornok ő Eminenciájája — már egy évi fennállása után is bebizonyítja, hogy a beléhelyezett bizalomnak és várakozásnak minden tekintetben megfelel. Az egyesület ugyanis — melynek főczélja az ifjúságot a kocsmezástól és káros tétlenségtől elvonni, olvasmányokkal, előadásokkal és tanításokkal az ifjúság szívében a vallásosságot és hazafias érzelmeket ápolni és fönttartani — saját könyvtára javára a szent ünnepek alatt, a magyar nép előtt olyannyira kedves, nagyszabásu *Karácsonyi Pásztorjátékot* rendez, még pedig négy ízben: decz. 23., 24., 25. és 26-án esténként 6 órakor. — Az egyesület felvirágzása iránt érdeklődők felkéretnek, hogy a jótékony cél iránt való tekintettel becses adományait *Tárkányi Péter* *uj-kigyósi plébános*hoz — hirlapi nyugta mellett — beküldeni szivezkedjenek. — Az ünnepélyre kiadott meghívó a következő: »Az *uj-kigyósi róm. kath. ifjúsági egyesület* f. évi december 23., 24., 25. és 26-án délután 6 órakor a közuti ujiskola tantermében *Karácsonyi pásztorjátékot* rendez. Helyárak: I-ső hely 45 kr., II-ik hely 30 kr., állóhely 15 kr. Felülfizetéseket köszönettel fogadunk és hirlapilag nyugtázunk.

* **A város nyomdája.** Nagyvárad város évenként tetemes összeget fizet könyomdai munkákért. A főszámvevő előterjesztésére a város könyomdát fog felállítani, mert a számítások szerint az a város házipénztárára megtakarítással fog járni. Könyomdai munkákért a város az 1897. évben 2017 koronát, 1898. évben 1970 koronát, tehát a két évben összesen 3987 koronát fizetett ki. A könyomda felállítása 900 koronába, az évi üzemből pedig 1300 koronába kerül. A városházán azt akarják, hogy az eddig könyvnyomdában készített munkák egy részét is a könyomda állítsa elő. A városi könyomdát az *Appolló* épületben, vagy a régi városházában helyeznék el.

* **Tassy Pál dr. nagyváradai főügyész.** A nagyváradai jogász körökhet hetek óta lázas izgatottságban tartotta az a kérdés, hogy ki lesz az újonnan megalakított nagyváradai főügyészség vezetője. Az állásra többeket emlegettek s épen azért volt kíváncsi mindenki. A legtöbben — mint azt megírtuk — dr. Tassy Pált, a törvényszék elnökét emlegették. Főleg azóta, amióta megjelent a nagyváradai esküdtbíróóság elnökének a kinevezése, azóta egész határozottan úgy beszéltek, hogy a főügyész nem lehet más mint Tassy, amennyiben mindenütt a törvényszék elnökét nevezték ki az esküdtbíróóság elnökévé, csak Nagyváradon nem. A hivatalos lapban tegnap végre megjelent a kinevezés s tényleg nagyváradai főügyészsé dr. Tassy Pál lett kinevezve. Tassy Pál mintegy másfél éve lett kinevezve a nagyváradai törvényszék elnökévé s ezen rövid idő alatt a törvényszék egész kerületét rendbe hozta. Tassy majdnem mindenütt óriási restantiákat talált s azok most már majdnem teljesen fel vannak dolgozva. A tisztviselők szerették a szigorú, de igazságos főnököt, kinek távozását mindannyian fájlják. — A nagyváradai főügyészség Tassy-ban kiváló főnököt kapott.

* **Az árvák Karácsonya.** A kis Jézuska születésének emlékünnepe örömmel tölti el a gyermekek szívét. A gazdagok karácsonyfáját az ajándékok özöne borítja; de a szülői szeretet a szegény családok hajlékában is felvidítja a karácsonyfával a kicsinyeket. Csak a szegény árva gyermekeknek hiányzik a szülei szeretet melege. Ezt akarják pótolni a jótékony szívű emberbarátok, midőn a szegény apátlan, anyátlan aprósággal feledtetik árvaságukat s részt juttatnak nekik is a szent karácsony örömeiből. A városi árvaház kisdedei részére a város állítat karácsonyfát s erre nézve a jószívű közönség áldozatkészségét hívja fel a következőkben:

Kérelem a közönséghez!

Nagyvárad város közönségének és egyeseknek tiszteletére méltó áldozatkészsége lehetővé tette, hogy 30 árva nyer elhelyezést, otthont, nevelést és oktatást a városi árvaházban.

Az embermentés ezen nagy és nemes munkájához a küszöbön levő karácsonyi ünnepek alkalmából a társadalom jótékonyágát kérem, hogy a szülő és család nélküli gyermekek a közönség jóindulatából megérezzék annak a szeretetnek a melegét, a mely az egész világon szétáradt s hogy belecsepegtessük az árvák szívébe a legszebb erényt, a hálát a társadalom iránt.

Felkérem ennél fogva azokat, kik az árvák karácsonyát megédesíteni akarják s az árvaház karácsonyára adományokt szántak, hogy pénzbeli vagy természetbeli adományait az árvaház gondnokához (városi árvaház Újsor) szíveskedjenek eljuttatni, ki is azokat készséggel fogadja s nyilvánosan nyugtázza.

Nagyvárad, 1899. december hó 19-én.

Dr. Buljovszky József
polgármester.

* **A kegyelmes asszony adományai.** Mi is olvastuk Hegedüs Sándor kereskede mi miniszterné talpraesett cikkét a Pesti Naplóban a magyar ipar érdekében. El is neveztük őt magunk közt a magyar mdme. Geoffrin-nak, ami nem is oly kicsinyes hasonlat még egy kegyelmes asszonyhoz sem, mert a francia Geoffrin asszony királyoknak adott tanácsot fontos politikai kérdésekben. Tüstént el is hittük, hogy lelkesebb pártfogója nincs is a magyar iparoknak, mint mdme. Hegedüs. A kegyelmes asszony azután honoráriumot kapott cikkeért. Leő honoráriumot, 1000 frtot. No most ez az ezer forint

mind a magyar ipar céljaira fog menni, így gondolta talán, aki küldte s így hittük mi is méltán. De szörnyen elcsodálkoztunk, amikor olvastuk: Küldött belőle 600 forintot a nagy-pénteki társaságnak, 100 forintot a budapesti theologiai konviktusnak, 100 forintot a debreczeni Stefánia árvaháznak, 50 forintot a miskolci fillér-egyesületnek, 50 forintot a pápai református nőegyesületnek, 50 forintot a Lorántfi Zsuzsanna-egyesületnek. Vagyis egytől-egyig felekezeti, református egyesületeknek, ami nagyon is természetes, mert a kegyelmes asszony református. Nem is csodálkoznánk fellette egy cseppet sem, — hanem csodálkoztunk azon, hogy a liberális sajtó nagyon dicséri miatta s nem veti szemére, — mint a katolikusoknak szokta — hogy csak felekezeti célokra áldoznak. Különbben ezen sincs mit csodálkozni, — megszoktuk már, hogy a katolikusokkal szemben más mértéket alkalmaz a liberális sajtó. Hja, paraszt — az más.

* **A telefon átalakítása.** A tegnapi napon a telefon központot áthelyezték a régi helyről — a Kossuth-utczáról — a posta palotában levő helyiségbe. Az áthelyezés a kettős vezeték bekapcsolásával történt. A felszerelők az óriási dolgot pompásan vitték végbe, reggeltől délutánig az összes előfizetőket átkapcsolták, úgy, hogy már este zavartalanul lehetett beszélni bárhová, mert minden előfizető be volt kapcsolva. Az új vezeték igen jónak mutatkozik, amennyiben sokkal erősebben hallatszik, mint a régi. A budapest-nagyváradai telefont a legközelebbi napokban megnyitják s akkor aztán az ország főbb városaival beszélhetünk. A megnyitás valószínűleg egész csendben fog végbemenni. Most aztán rákérül a sor a régi diszletes vezetésekre, amiket rövid idő alatt elkávólitának.

* **A színház világitása.** A nagyváradai városi színház villamos világitásának berendezésére a város már kiírta a pályázatot. Ugy látzik a Siemens és Halske cégen kívül mások is óhajtanak pályázni. Utóbb a budapesti Wurste és Ruprecht villamos készülék gyárosok fordultak azon kéréssel a városhoz, hogy a villamos berendezés pályázatának feltételeit közölje velük a város, mert pályázni óhajtanak a berendezésre.

* **A tartózkodási engedély.** Nagyvárad olyan mindenki tanyája; ide jöhet akárki szabadon, anélkül, hogy be kellene jelenteni s ha a rendőrséggel összeütközésbe nem kerül, évekig lakhat a városban, anélkül, hogy hivatalosan tudnák. Hogy jövőre így lesz, nem tudjuk, de alig hisszük, hogy változna a helyzet, dacára a miniszter rendeletének, a melyet most küldött Nagyvárad városához. Ebben a belügyminiszter megszorítja az itt tartózkodást. Az új rend szerint az idegenek részére tartózkodási engedélyt csupán három napra lehet kiadni, akkor is csak úgy, ha a jelentkező idegen kellőképp igazolni tudja a kilétét. Hosszabb időre szóló engedélyeket csakis külföldieknek szabad ezután kiadni, de itt a személy igazolást még szigorubban kell venni, mint a belföldieknél.

* **Az ügyvédi kamara köréből.** A nagyváradai ügyvédek jegyzékéből a kamara dr. Kiss Dénes ügyvédet saját kérelmére törölte.

* **A kocsmák rendőri felügyelete.** Az 1900 január elsején érvénybe lépő új italmérsi törvény végrehajtása dolgában Széll Kálmán mint belügyminiszter szigorú rendeletet bocsátott ki a kocsmák rendőri és orvosrendőri felügyeletére vonatkozólag. A terjedelmes rendelet intézkedik a felügyeletet gyakorló hatóságokról, a közegészségügyi és orvosrendőri tilalmról, a közérköcsiségi és rendőri felügyelet tárgyáról és a kihágások szigorú büntetéséről. A legkisebb büntetés 200 koronáig terjedhet. Ezenkívül a kocsmáros italmérsi jogszávját is elveszti. A részegség meggátolása és a kocsmái hiteltől szóló törvény megtartása

iránt különösen kötelezve vannak a kocsmárosok. Szerencsejátékot nem szabad üzni a kocsmákban, valamint a rendelet értelmében a pinczerek és pinczérnök a vendégekkel szemben magukat illedelmesen tartoznak viselni. A nő alkalmazottak, ha erkölcstelen életet folytatnak, az italmérésből kitiltandók. Ezen kívül legkevesebb 40 koronáig terjedő pénzbírsággal sújtandók. Az egészségtelen ételek és hamisított borok miatt szintén elveszti a kocsmáros az engedélyt.

* **Hirtelen halál.** Rigli Ferencz helypénzszedőnek kis hét éves gyermeke hirtelen rosszul lett s meghalt. A kis hullát felboncolják, hogy a halál oka megállapítható legyen.

* **Öngyilkos állomási főnök.** Szenzációs öngyilkosság tartja izgatottságban a főváros szomszédságában levő Üröm községet. Egy előkelő családból származó fiatal ember mondott ítéletet önmaga felett, mert bűnös volt s bűnhődni kellett. Ő is abba a divatos betegségbe esett, a mely manapság annyi embernek a végromlását okozta. Üri passziói voltak s ezt szerény javadalmazásából nem tudta kielégíteni, hozzá nyult tehát a máséhoz, sikkasztóvá lett. Krautil Adolfnak hívják az öngyilkost Állomásfőnöke volt az ürömi vasúti állomásnak. Mindenki szerény, becsületes szolid embernek ismerte s előjárói igen szerették, mert hivatalában pontos és lelkiismeretes volt. Krautil azonban hirtelen megváltozott. Könnyelmű ledér életet kezdett folytatni és állandóan a kocsmában tanyázott, s szolgálatát elhanyagolta. Az utóbbi időben pedig nagyfokú buskomorság vett rajta erőt. Fiatal felesége, a ki a rajongásig szerette, több ízben kérte, hagyjon fel könnyelmű életmódjával ám de Krautil rá sem hedűritett felesége kérésére. Az asszony maga sem tudta elképzelni férje hirtelen változásának okát. A tegnapi nap végre megoldotta a rejtélyt. Az államvasutak jobbpárti üzletvezetőségének egy hivatalnok a váratlanul megjelent Üröm állomás s pénztári-rovancsolást tartott. A rovancsolás meglepő eredménnyel végződött. A pénztárból nagyobb összeg pénz hiányzott, a melyről az állomásfőnök nem tudott számot adni. Krautil tudta, mi vár reá. Tisztában volt azzal, hogy kenyerét elveszti, de jól tudta azzal is hogy a börtönbe kerül. Ettől a szegyénytől akart szabadulni. Ma reggel három óraker kiment az állomás mellett lévő kertbe s ott a palánkhöz támaszkodva, halántékon lötte magát. A lövés zajára elősietett az állomás személyzete s rémülve látta, hogy a főnök vértócsában holtan fekszik a földön. Zsebében egy papírszeletet találtak, a melyre a következő sorok voltak vetve:

»Szeretett kedves feleségem! Az ur Isten így rendelte (?) s ebbe bele kell nyugodni.«

Az igazgatóság folytatja a vizsgálatot.

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló egylet ülése.

Vettük a következő meghívót: A Szt. Lászlórol nevezett koldusápoló és fimenedékház-egylet választmányi tagjait van szerencsém f. hó 23-án, azaz szombaton d. u. 5 órára az egyleti helyiségben tartandó választmányi ülésre tisztelettel meghívni.

Palotay László,
várad kanonok,
egyleti elnök.

Alapszabály megerősítés. A márianosztrai katolikus ifjusági egylet alapszabályait a belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

A Bihar megyei Népművelési Egylet ülése. A Bihar megyei Népművelési Egylet ma szerdán, délután 5 óraker hivatalos helyiségben (Nagypiacztér Közs. polgári fiu iskola földszint 10. ajtó) választmányi ülést tart.

Bécs, december 19.

Érték. Javult.	
Osztr. hitel	868.80
Magyar hitel	870.—
Allamvasut	818.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. december 19-én.

Magyar aranyjáradék 4%	115.75
Magyar koronajáradék	94.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/0%	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/0%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	118.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.75
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	94.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	159.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.25
Osztrák járadék papírban	98.40
Osztrák járadék ezüstben	98.20
Osztrák járadék aranyban	116.25
Osztrák korona járadék	99.25
Osztrák államsorsjegyek	187.—
Osztrák magyar bankrészevény	903.—
Magyar hitelbankrészevény	869.75
Osztrák hitelintézeti részevény	868.20
Párisi vista	818.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	121.80
Németbirodalmi márka	9.60
London vista	47.92
20 márkás arany	11.80

Az orvosok által felajánlott

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hatóságilag engedélyezett végeladás!

DÉRY JÁNOS

üveg- és porcellán kereskedésében Nagyvárad, Olasz, Fő-utca.

mélyen leszállított áron kiárussítatnak

majolika és porcellán disz-mű-árak, élkező, teás, kávé, mosó és többféle üveggészeltek és üvegáruk, lámpák, tükrök, képek, képek-retek, rendkívül olcsó és alkalmas

karácsonyi és újévi ajándéktárgyak

nagy választékban kaphatók, míg a végkiárusítandó tárgyakból a készlet tart. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltenek.

Tisztelettel

Déry János.

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.

Legfinomabb Czukorkák Karácsonyra!

Telefon 249.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni miszerint

fűszer-, gyarmat-áru, festék-, anyag-, bor- és ásványviz-kereskedésünket

az idény alkalmával a legkitünőbb **chinai és orosz theákkal** valódi **amaicai, cuba, portorico és brazíliai rumokkal, francia és** a legkedveltebb magyar **cognaccal**, Francia és Magyar **pezsgő** valódi tőkén termelt **pecsenye, asztali, dessert és gyógyborokkal**, ugye a a legkitünőbb **liquerekkel** rendeztük be. Raktáron tartjuk továbbá a legkedveltebb **theasüteményeket, csokoládék és czukorka különlegességeket.** Naponta friss **kassai és prágai sódar, császárhús, debreczeni kolbász, franckfurti virstli** s itt még fel nem sorolt **hideg felvágottak, ementhali, trappista groyer**, s mindenféle **dessert sajtok, déli és candirozott gyümölcsök** a legkedveltebbek, kitünő zamatos **cuba, gyöngy, jáva és mocca kávé nagyraktárunkat** a legjutányosabb **napi árak** mellett.

A midőn ezt b. tudomására hozzuk, kérjük szives pártolását, biztosítván, hogy az áruk minőségével, mint szolid áraink, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásunkkal teljes megelégedését sikerülend megnyerni.

Kiváló úsztelettel

Csordás Testvérek

Nagyvárad,
Szent László-tér, Takarékpénztár épület.

A legkitünőbb Theák és Rumok.

Nagy karácsonyi és újévi vásár!

Miderek
dus választékban!

Bátorkodom a n. é. közönség
becses figyelmét jól berendezett

Miderek
dus választékban!

Központi Bazár

raktáromra

felhívni, a hol a küszöben levő karácsonyi és újévi ünnepek alkalmára a legolcsóbb és legezlszerűbb alkalmi tárgyak beszerezhetők, a miről mindenki egy csekély próbavásárlás után meggyőződést szerezhet. Kiváló tisztelettel

FRID SALAMON Központi Bazárja

Nagyvárad, Bémer-tér.

Dus választék: **illatszerek és piperecikkek, zenélő albumok, varró eszközök, pénztárczák, szivar- és dohánykészletek, valódi majolika disztálczák, haj-, ruha- és fogkefék, társasjátékok, gyufa- és gyertyatartók, sétatobok, eső-ernyők, majolika és nickel torta-platák.**

Nagy választék mindennemű **rabok által kötött harisnyák, alsó ingek, férfi inggallér, kézelő, női kötények** minden színben és nagyságban stb.

Gyermekjátékok központja

Gyermek játékkocsik
bábokkal.

Gyermekjátékok központja

Nagy karácsonyi és újévi vásár!

Gottschlig Agoston-féle rum lerakat.

Boraink: kitünős figyelmet érdemelnek!